

Vallekilde 2den Nytårsdag 1916

Kære Simon og Sanne!

Tak for julehilsenen! Jeg hører, at der skal skib derop d.5te Januar, det siger i hvert fald Hilmar Hentze, og så vil jeg sende en lille hilsen med. Julepost fik vi ingen af i år, det var "so snópolislit", vi plejer at få posten fra Færøerne juleaften eller første juledag, men i år kom der intet. Jeg ligger for at skulle ned til Mathilde Madsen, jeg var først indbudt til tredje juledag, men det blev ikke til noget, nu tænker jeg, det bliver Helligtrekongers dag, så bliver her gudstjeneste, og jeg kan komme til at køre derned, og så bliver jeg der om natten. Mathilde vil så gerne have mig derned, og de er allesammen så venlige imod mig, at det er en fornøjelse at komme der. Jeg har ikke hørt noget fra Amerika til julen i år, og jeg tænker, at det er af samme grund, som at jeg ikke har hørt fra Færøerne; det er naturligvis den gruelige krigs skyld, den krig der aldrig ser ud til at få ende. Gud ske lov for, at vi bor under Danmarks vinger i disse gruelige tider, og jeg synes, at alt personligt kævl, bliver så ubetydeligt og svinder ind til intet overfor alt det, der daglig sker ude på valpladserne og i skyttegravene. Gud bevare os fra at komme med i den heksedans, hvor alle onde ånder er slupne løs!

Så ønsker jeg Eder alle et godt og glædeligt nytår med fred i hjærterne! Er år, der må blive bedre end det svundne.

Lev så vel, kære Simon og Sanne, med hele Eders børneflokk!

Kærlig hilsen fra Eders gamle

Bette faster.

Hvordan var æblerne, jeg er bange for, at de var rådne, da de var så længe undervejs.

Vallekilde, d.31te Marts 1916

Kære Sanne!

Jeg hører at "Tjaldur" nu endelig skal til Færøerne, og så vil jeg gerne sende Dig en fødselsdagshilsen til Din 40årige fødselsdag, jo så gammel er Du nu bleven, tiden går, og vi ældes, men Du er endnu i Dine bedste år, Gud give Dig helsen og at Du må have det godt, det ønsker jeg Dig i det år, som kommer! Nu er de sidste af eleverne rejst med undtagelse af Islænderen, han er her endnu og bliver nok en lille tid. Det er ikke ret meget jeg har talt med ham, men han gør et godt indtryk. Han rejser til England, der var han inden han kom hertil; der er bedre udsigter til at komme sig frem der end oppe på Island, siger han. Jeg tror, han har været glad ved at være her i vinter. Nu længes jeg efter at høre, hvordan det vil gå oppe hos Eder til sommer, hvor mange piger venter I at få? Jeg vil ønske, det så må blive nogen gode og rare piger, I får. Der er mange meldt ind her, jeg ved ikke antallet, men der er vist henved 200, og det er mange i disse tider. På de små skoler går det ikke så heldigt, de er vist mange steder nødt til at lukke, så længe denne frygtelige krig varer, og den ser ud til at blive ved. Det tænkte ingen da den begyndte, at den skulde blive så langvarig og rædselsfuld, det er gruelig, at mennesker i kristne lande sådan gør kristennavnet skam. De styrende beråber sig på Guds navn, men det er heller mørkets fyrste, de tjener og tilbeder. Nu tager de både unge og gamle til den tyske hær, 16 og 17 årige drenge bliver nu sendt ud i løbegravene for at myrdes, hvad mon enden skal blive på al den ugudelighed? Endnu er vi blevet udenfor, og vi må håbe Vorherre sparer os for at ulykken kommer over os, men ingen ved, hvad der kan ske, vi kommer ikke med af vor egen vilje, ikke uden vi bliver tvungne dertil, der er ikke et menneske i Danmark, der vilde nære et sådant ønske, enten han så hører til det ene eller andet parti. At få lov at leve i fred, det ønsker vist alle de bedste i vort folk; hvordan så kårerne skal blive efter krigen ja, det ved ingen, men at der vil komme trange kår i mange måder, det tvivler vist ingen tænkende mennesker om.

I år er det 100 år siden Kold fødtes netop i disse dage, og hans minde er bleven fejret omkring på højskolerne; her blev der holdt mindefest i Onsdags sammen med afslutningsfest for eleverne, og der var ikke så få mennesker til stede; der var kun en fremmed taler, en friskolelærer, og så talte Povl Hansen og Bennike. B. har selv været elev hos Kold, og det har også sat sit præg på ham. Hovedfesten blev holdt på Dalum, hvor Kold havde sin højskole. Han kom jo ad underlige veje til at udføre sin gerning, der fik så stor betydning for menig mand i Danmark. Mon han tænkte, da han vandrede fra Triest til Thy og trak sin trillebør, at hans gerning skulde få så vidtrækkende betydning, og hansminde skulde fejres over hele landet 100 år efter hans fødsel. Det var nok ikke sunget for hans vugge i det fattige skomagerhjem i Thisted.

Jeg sender Dig en bog af pastor Helveg, forsmå den ikke, det er en bog han har skrevet for sine konfirmander, nu skal Else snart konfirmeres, lad hende så læse i den. Der er altid noget, der er værd at lægge mærke til ved hvad Helveg skriver, det er ikke dagligdags.

Og så vil jeg ønske Dig lykke og alt godt i det ny år, Gud give, alt må være godt både for Dig og Dine! Hils alle derhjemme, Din fader og alle de andre. Hils Marie, hvordan lever hun, mon hun kommer til Danmark? Hils Simon og alle de søde børn mange gange. Jeg kan ikke så godt tåle at skrive ret meget, mine øjne er ikke ret gode i den sidste tid.

Vorherre være så med Dig! De kærligste hilsener fra Din
Bette faster.

Hils Thurid, Du ser hende nok en gang imellem.

Vallekilde, d.30te April 1916

Kære Sanne!

Tak for brevet! Der var morsomt for Dig, at Du kunde gøre en lille rejse og have Sunneva med. Mon Marie nu er rejst, Gud gøre nu det må blive det bedste for hende, og alt må gå godt, så hun kan komme sund og rask hjem igen til sin børneflokk. Sunneva fortalte mig i sit sidste brev, at hun skulde have de fire yngste, så er de vel bjærgede, når de er hos "Hunna mostir". Er Sunneva endnu i Thorshavn, må Du hilse hende fra mig, jeg håber hun har fået det brev, jeg skrev efter at havde modtaget hendes, ellers måtte hun tro at jeg var meget utaknemmelig, men man ved jo slet ikke hvordan det går med brevene i disse onde tider, som aldrig ser ud til at ville få ende. Hvis nu Amerika kommer med, som det nu kan se ud til, vil det bidrage til at det varer endnu længere med krigen, og flere mennesker skal dræbes og lemlæstes.

Nu grønnes alting her fra dag til dag, påskeliljerne står i deres skønneste flor, og skoven er ved at springe ud; vi har det dejligste vejr i disse dage, bare det nu vil holde til pigerne kommer, at de ikke skal gå og fryse i Maj, som de så tit har gjort. Jeg skal hilse Dig fra Mathilde Madsen; hun har været heroppe i dag, og vi har siddet og talt sammen hele eftermiddagen oppe i "hytten", det var så dejligt at sidde der i solskinnet. Hun havde det helt godt i dag, det lader til at hun hører bedre, end hun har gjort, og stemmen, der var helt borte, har bedret sig meget, men helt rask bliver hun ikke mere, det er hun også klar over. Hils også Simon fra hende, når krigen er forbi, er det hun vil skrive til Eder. Jeg kan ikke huske, om jeg har fortalt Dig at Signe Bentsen har holdt bryllup. Brylluppet blev holdt d. 9de Marts, Bentsens fødselsdag, der var kun brudens og brudgommens søskende med, men de er jo mange. Jeg var henne i kirken og så dem, og Signe var en rigtig sød brud at se på. De har købt en gård i Asnæs, og jeg har netop i dag talt med nogen, der havde besøgt dem for nylig, og Signe var så lykkelig og glad. Nu er de alle gifte undtagen Åge, og han stunder jo til det samme, men først skal han på landbrugsskole, for han skal jo være gårdmand i Povl Hansens fødegård. Jeg huskede ikke på Valborg og Dagny, det ser ikke ud til, at de bliver gifte. Dagny er nu også bleven sygeplejerske, og de er begge på Bispebjerg hospital. Signes bryllup stod hos Helge, han har en gård på lammefjorden lige i nærheden af Hørve station.

Hvordan går det med Eders skole, har I fået en god flok indmeldt til sommer, jeg ønsker, det må gå godt for Eder. Nu har Du snart en voksen datter, nu bliver Else 14 år i sommer, så vokser den unge slægt op, og vi gamle stævner mod greven. Jeg har nylig haft brev fra Hans, han har været herhjemme; de lossede deres last i Nykøbing på Falster, og skulde straks afsted igen til England og laste kul, og så skulde de til Algier. Det er med ængstelse vi tænker på dem, der færdes på havet i disse tider, men rederierne tjener store penge, og så gælder det måske ikke så meget for dem, om et af deres skibe bliver sænket til havets bund. Hans er ikke ude af mine tanker i denne tid, Gud bevare ham og føre ham vel hjem igen.

Nu er det bleven sent, og så må Du have farvel for denne gang, kære Sanne! Hils Simon og alle de søde børn, jeg ønsker Eder en god sommer!

De kærligste hilsener til Dig fra Din gamle

Bette faster.

Vallekilde, d.9de Septbr. 1916

Kære Sanne!

Nu er det længe siden, Du har sent mig et lille ord, ikke siden jeg det lille brev, der var skrevet ombord i "Ruth", og det var førend Marie rejste herved. Jeg fik tilfældigvis at vide, at "Tjaldur" sejler på Tirsdag, og så fik jeg lyst at sende Dig en hilsen. Jeg har nylig været i København, det kom helt uventet, Anna blev pludselig syg, og så kom der bud efter mig. Der havde lige været "8 dage på højskole" hr, og Anna var herude og følte sig så rask mens hun var her; jeg fulgte hende til Holbæk om Søndagen, da hun rejste herfra, og hun var rask, da hun kom til København og var ude i Valby hos Asgeir, men om natten blev hun så meget syg. Det var på samme måde som den gang Marie var her. Brevet nåede mig ikke førend om Tirsdagen, men så rejste jeg straks derind og blev til i Mandags, da var hun tilsyneladende, som hun plejer at være; men det er jo noget, der stadig vil komme igen og ender nok til sidst med døden. Jeg har ikke hørt fra hende, siden jeg kom herud igen, og nu længes jeg efter at høre, hvordan det står til. Hun gik jo og hørte nogen af foredragene, mens hun var herude, måske hun ikke så godt har kunnet tåle det, skønt hun hele tiden sagde, at hun havde det godt. Der var adskilligt, der mindede om Færøerne; der kom en mand hen og hilste på os, han sagde, at hans datter var lige ved at rejse Færøerne, hun havde lige holdt bryllup med den ny læge på Nordøerne, Zakariassen fra Fuglø. Måske I har set dem deroppe. Manden var tømmermester og hed Mads Torup, han har været elev her på skolen sammen med Hans Pauli Hentze, og de havde været meget gode venner og arbejdet sammen. Og så var der en grosserer Pihl fra København, han var født på Falster og havde gået i skole hos Hans David Joensen, som han roste meget, han må også have været en god og dygtig mand, da biskop Monrad sådan tog sig af ham. Så var der en gammel mand på over 70, han havde været deroppe som marinesoldat med "Hejmdal" i 1867. De fleste havde ikke været på højskole før, så det var jo noget nyt for dem, men de lod til at befinde sig vel herude, og det ser ud til, at "8 dage på højskole" er noget der har fremtiden for sig. Jeg tænker, det vil gøre Dig ondt at høre, at Asta Bentsen, Jakob Sejers kone, er angreben af tuberkulose, på Tirsdag rejser hun til Vejlefjord sanatorium. Det er så trist at tænke på, da den sygdom har været så udbredt i slægten Lavigne; Aastas moder Frederikke Bentsen døde af den og den ældste datter Ingrid, foruden mange andre af slægten. Der er fire børn, den ældste dreng Bent bliver hjemme hos sin fader, den næste Ingeborg er her, så kommer Gudrun, hun er hos Gudrun Mørch, og den yngste Ib er hos Gudmund Bentsen. Gud give, det nu må hjælpe, men det er jo altid ængsteligt med den sygdom, især når den ligger til slægten. Ingeborg er sådan en sød pige, hun er ni år og går i skole sammen med børnene her. Eders ældste dreng er også her i denne tid, han nåede lige at komme over grænsen, inden det blev forbudt, at børn måtte rejse; han går også i skole her. Han er også en rigtig sød og god dreng. Han bor hos Troels Triers. Hvorledes lever I nu deroppe med Eders, hvor mange elever mon I venter at få til vinter, det var bedre at mange af de unge tog sig et højskoleophold, end at drive tiden hen, som en del måske gør. Sidst jeg hørte, var der indmældt 91, og det synes de er godt i disse tider. Ja, tiderne er onde, og det ser ikke ud til, at det snart skal være forbi med ondskaben, snarere bliver det værre end bedre tilsyneladende da. Da jeg var i København, var jeg ude på kontoret for at spørge, hvor "Gurre" er for øjeblikket. jeg har ikke hørt fra Hans siden sidst i April, og nu længes jeg efter at få lidt at vide. Jeg fik da til svar, at "Gurre" var på vej til Amerika, men så kom de hjem til Danmark. Gud give, de må komme "í øllum góðum". Det er ikke lysteligt at færdes på havet i disse tider, der hersker menneskenes ondskab. Nu har Du snart voksne børn, Else er fjorten og Jakob tretten år, skal Else konfirmeres nu i efteråret, eller skal hun vente til senere, måske de to søskende skal følges ad. Så ønsker jeg, at Du og alle Dine må have det rigtig godt, kære Sanne! Jeg tænker, at I alle var samlede hos Din fader på firsårsfødselsdagen, så gammel er han nu bleven, og han har en dejlig flok både af børn og børnebørn omkring sig, det må være en glæde for ham. Hils ham, når Du ser ham. Og hils så Din mand og alle Dine dejlige børn.

De kærligste hilsener til Dig, og Gud i vold!

Din gamle Bette faster.

Kære Sanne!

Det lakker nu mod julen, og så vil jeg sende Dig en hilsen; der går skib d.1ste Decbr. hører jeg, og om der så går noget senere, ved jeg ikke. Denne gang får Du ingen æbler, som Du plejer, og det er jeg ked af; det har altid været en glæde for mig at sende Dig en smule, men i år stiller alt sig på tværs. Æblerne havde jeg fået løfte på, men det er forsendelsen det er så forkeret med. Der er så mange omstændigheder med at sende det mindste herfra, så jeg opgav det. Du skal dog vide, at jeg tænkte på det. Det er også så uberegneligt med rejserne, de kan jo vare så længe og frugten er ikke holdbar i år, så Du vilde måske kun få en kasse med rådne æbler, og det var der ingen fornøjelse ved. Den ene fa Færingerne, der er her, fortæller at da han kom hened med ”Tjaldur”, blev de holdt en hel uge tilbage i Leith, og fiskene, de havde til ladning blev taget fra dem. Årsskriftet sende jeg Dig, jeg tænker Du kan have glæde af at læse det; jeg synes, det er så indholdsrigt i år.

Det er længe siden, jeg hørte noget fra Dig; hvordan har I det med elever i år, er der så mange, I kan have? Her er der ikke nær så mange, men det er krigens skyld det kan dog nok gå, med dem der er, jeg ved ikke bestemt, men jeg antager, at der er en 130 stykker, og det må endda kaldes godt. Flere af de små skoler må helt lukke i vinter af mangel på elever. Den ene af Færingerne, Sam Olsens søn, havde en lang rejse hened, så nær som halvtredje måned. Han rejste med sejlaskib fra Færøerne d.16de Septbr., og er først kommen hertil for godt 8 dage siden. Jeg var i København først i denne måned og så til Anna faster, hun er ikke så rask længer, men de dage jeg var derinde havde hun det helt godt. Hans var i København, men jeg var der, jeg kan hilse fra ham; han lå og ventede på at komme ombord i et andet skib, da det han hidtil har sejlet med er blevet solgt. Han lovede at skrive til mig, men endnu har jeg ikke hørt noget fra ham, så det kan være, han pludselig er kommen ud at sejle. Det er ikke spøg at færdes på havet i disse tider, Gud holde sin hånd over ham! Jeg kan ikke huske, om Asta Bentsen, Jakob Sejers kone, var bleven syg, sidste jeg skrev til Dig. Hun kom på Vejlefjord sanatorium for tuberkulose, men lungerne var kun lidt angrebne, og mens hun var der, blev det så galt med hendes nerver, det er nok lige ved at grænse til sindssyge, og hun kunde ikke blive på Vejlefjord længer. Hun er nu kommen til det ny sindssygehospital i Nykøbing, der håber de, at hun kan komme sig. Der er en så dygtig overlæge, en Dr. Krarup, og Hjalmar Hedvig er reservelæge, han kender hende og kan tale med hende. Det er strængt for Jakob Sejer, de havde det så godt og vare så lykkelige. Der er sket så meget her i dette efterår. Tyge Triers gård brændte for nogen tid siden, og næsten alt deres indbo og tøj brændte. Det var lige så, at de slap ud af det brændende hus. Men det kan jo oprettes, der gik jo intet menneskeliv tabt, det er mere strængt for Jakob Sejer. Ellers gå livet sin vante gang her på skolen, de to Færing, har et par gange været inde hos mig, der er jo så unge, at jeg må gå til deres bedsteforældre for at komme i forbindelse med deres slægt. Gudmund Bentsen bor nu i det gamle hus, hvor der var friskole, den gang Du var her. Din ven Åge er på Tune landbrugsskole, og i April skal han holde bryllup med Elisabeth Hansen, Povl Hansens broderdatter, og overtage gården i Sødinge. Nu er det snart det tredje slægtled, der skal frem og vise, hvad de nu kan udrette.

Hils nu Din mand og alle Dine børn kære Sanne!

En glædelig og velsignet jul og godt nytår ønsker jeg jeg for alle! Gud give os snart fred!

De kærligste hilsener til Dig fra Din

Bette faster.